Αυτογνωσία (Άγιος Ιωάννης Κρονστάνδης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 7 Δεκεμβρίου, 2016

"*Δοκίμασόν με, ο Θεός, και γνώθι την καρδίαν μου, έτασόν με και γνώθι τας τρίβους μου. Και ίδε ει οδός ανομίας εν εμοί, και οδήγησόν με εν οδώ αιωνία*" (Ψαλμ. 138, 23-24).

Από τότε που ο πρώτος άνθρωπος αμάρτησε, οι άνθρωποι σκοτίστηκαν τόσο πολύ στο ίδιο το κέντρο της ύπαρξής τους (την καρδιά), που πολύ συχνά δεν έχουνε συνείδηση ή συναίσθηση της πανταχού παρουσίας του Θεού· κι έτσι, έχουνε την εντύπωση πως τέσσερεις τοίχοι με μια οροφή από πάνω, τους κρύβουνε από Εκείνον, που όλα τα γεμίζει με την παρουσία Του και που βλέπει ακόμη και όποιον κρύβεται σε κάποιο τόπο μυστικό. "*Ει κρυβήσεταί τις εν κρυφαίοις, και εγώ ουκ όψομαι αυτόν; Μη ουχί τον ουρανόν και την γην εγώ πληρώ; λέγει Κύριος*" (Ιερεμ. 23,24). "*Γυμνός ειμι, και εκρύβην*" (Γεν. 3, 10), είπε ο Αδάμ κρυπτόμενος από τον Θεό. Ωστόσο, όχι, αυτό σε τίποτα δεν τον ωφέλησε· ο Θεός τον έβλεπε.

Να παρακολουθείς τα όσα συμβαίνουν μέσα στην καρδιά σου· να κοιτάς και ν' ακροάσαι για να βρεις τι είναι αυτό που την εμποδίζει να ενωθεί με τον παμμακάριο Κύριο και Θεό μας. Αυτό ας γίνει για σένα επιστήμη επιστημών· τότε, με τη βοήθεια του Θεού εύκολα μπορείς να αντιληφθείς τι είναι αυτό που σε απομακρύνει από τον Θεό και τι σε πλησιάζει σ' Εκείνον και σ' ενώνει μαζί Του. Γι' όλα αυτά μιλάει η ίδια η καρδιά, που άλλοτε ενώνεται με τον Θεό και άλλοτε αποσπάται κι αποχωρίζεται απ' Αυτόν. **Ο πονηρός στέκει προπάντων ανάμεσα στην καρδιά μας και τον Θεό**· εκείνος είναι που μας απομακρύνει από το Θεό με διάφορα πάθη ή με την σαρκική επιθυμία, με τη λαγνεία των οφθαλμών και τη γήϊνη υπερηφάνεια.

Δοκίμαζε τον εαυτό σου πιο συχνά: πού είναι στραμμένοι και κοιτάζουν οι οφθαλμοί της καρδιάς σου· προς το Θεό και τη ζωή του μέλλοντος αιώνος, προς τις υπερκόσμιες, μακάριες και φωτοφόρες ουράνιες δυνάμεις και στους αγίους που ενδιαιτώνται στους ουρανούς, ή προς τα γήϊνα αγαθά, δηλαδή στην βρώση και την πόση, στα ενδύματα και τις κατοικίες, σ' ανθρώπους αμαρτωλούς και τις μάταιες ασχολίες τους; Ω! Αν τα μάτια μας ήτανε αδιάκοπα προσηλωμένα στο Θεό! Στην πραγματικότητα όμως μονάχα στις ανάγκες και τις συμφορές μας στρέφουμε τα μάτια μας προς τον Κύριο, ενώ όταν ευημερούμε, τα μάτια μας είναι στραμμένα προς τον κόσμο και τις μάταιές του υποθέσεις. Αλλά θα πεις· «***και τι θα μου αποφέρει το να ατενίζω έτσι τον Κύριο;***» Βαθιά ειρήνη και γαλήνη στην καρδιά σου, φως

στο νου σου, άγιο ζήλο στη βούλησή σου και την απελευθέρωσή σου από τις παγίδες του εχθρού. «*Οι οφθαλμοί μου διαπαντός προς τον Κύριον*», λέγει ο Δαβίδ και εξηγεί γιατί· «*ότι αυτός εκσπάσει εκ παγίδος τους πόδας μου*» (Ψαλμ. 24,15).

Λέγει ακόμη· «*Λαλήσει ειρήνην Κύριος ο Θεός επί τους επιστρέφοντας καρδίαν επ' αυτόν*» (Ψαλμ. 84,9).

Η αμαρτία κλείνει τα μάτια της καρδιάς· έτσι, ο κλέφτης νομίζει πως δε βλέπει· το ίδιο και ο μοιχός κι ο ακόλαστος άνθρωπος παραδίδεται στις αισχρές του πράξεις και νομίζει ότι ο Θεός δεν τον βλέπει· έτσι κι ο φιλάργυρος, ο άνθρωπος-παράσιτο κι ο μέθυσος φαντάζονται πως κρύβονται κι εκείνοι οι ίδιοι και τα πάθη τους. Ο Θεός όμως βλέπει και κρίνει· «*γυμνός ειμί, και εκρύβην*» (Γεν. 3, 10). Έτσι μιλάει με τα έργα του κάθε αμαρτωλός άνθρωπος, που κρύβεται από τον πανταχού παρόντα Θεό.

Η μεγαλύτερη, η παντοτινή πλάνη της καρδιάς, ενάντια στην οποία είναι ανάγκη να αγωνιζόμαστε αδιάκοπα σ' όλη μας τη ζωή, είναι ένας κρυφός λογισμός πως**τάχα μπορούμε να υπάρχουμε χωρίς το Θεό ή έξω από το Θεό** σ' οποιοδήποτε τόπο ή για οποιοδήποτε χρονικό διάστημα, έστω και για μια στιγμή. Είναι ανάγκη να στεριώνουμε και να ενισχύουμε την καρδιά μας μέσα στο Θεό, από τον Οποίο αδιάκοπα στρέφεται αλλού με το νου· μεγάλη δε προκοπή θα πραγματοποιούσε στη Χριστιανική ζωή, όποιος μπορεί με ειλικρίνεια να αναφωνήσει με την Άννα, τη μητέρα του Σαμουήλ: «*Εστερεώθη η καρδία μου εν Κυρίω, υψώθη κέρας μου εν Θεώ μου· επλατύνθη επ' εχθρούς μου το στόμα μου, ευφράνθην εν σωτηρία σου*» (Α'Βασ. 2,1).

Είναι ανάγκη να καθαριζόμαστε από τον ρύπο· η δε **προσευχή**, ιδιαίτερα η προσευχή των δακρύων, απολούζει τον πνευματικό ρύπο, δηλαδή τον ρύπο των αμαρτιών.

Αμαρτάνουμε με την σκέψη, με το λόγο και με την πράξη. Για να μεταβληθούμε σε καθαρές εικόνες της Υπεραγίας Τριάδας, πρέπει να καταβάλλουμε προσπάθειες, ώστε να είναι φορείς και έκφραση αγιότητας και οι λογισμοί μας και οι λόγοι μας και οι πράξεις μας. Η σκέψη, μέσα στο Θεό, αντιστοιχεί στον Πατέρα, οι λόγοι αντιστοιχούνε στον Υιό και τα έργα στο Άγιο Πνεύμα, τον τελειωτή των πάντων. Δεν είναι μικρή η σημασία των αμαρτημάτων των λογισμών στο Χριστιανό, γιατί**στους λογισμούς μας,** καθώς μαρτυρεί ο **άγιος Μακάριος ο Αιγύπτιος**, **βρίσκεται όλη η ευαρέστησή μας προς το Θεό**: Γιατί οι λογισμοί αποτελούν την αρχή, από την οποία προέρχονται οι λόγοι μας και τα έργα μας· οι λόγοι, γιατί αυτοί είτε μεταδίδουν χάρη στους ακούοντες είτε είναι λόγοι σαπροί και γίνονται πειρασμός για ορισμένους ή διαφθείρουν τις σκέψεις και τις καρδιές άλλων· πιο πολύ από τα λόγια **ασκούν επίδραση τα έργα**, γιατί το παράδειγμα επιδρά στους ανθρώπους περισσότερο από κάθετι άλλο, με το να προσελκύουν τους ανθρώπους σε μίμησή τους.

Η συνείδηση στους ανθρώπους δεν είναι τίποτε άλλο παρά η φωνή του πανταχού παρόντος Θεού, ο Οποίος εμπεριπατεί μέσα στις καρδιές τους. Ως Εκείνος, που δημιούργησε τα πάντα, και όντας Ένας, ο Κύριος γνωρίζει τους πάντες, όπως γνωρίζει τον Εαυτό Του· γνωρίζει όλες τις σκέψεις, τα θελήματα και τις προθέσεις τους, τα λόγια τους και τα έργα τους τόσο τα παρόντα, όσο και τα παρελθόντα και τα μέλλοντα. Όσο κι αν προτρέχω κάπου με τις σκέψεις μου και τη φαντασία μου, Εκείνος είναι εκεί πριν από μένα· εγώ δε πάντοτε αναπόφευκτα τρέχω μέσα Του και πάντα Τον έχω μάρτυρα των τρίβων μου και των διαβημάτων μου: «*Οι οφθαλμοί (Αυτού) εις τας οδούς των υιών των ανθρώπων...*» (Ιερεμ. 39,19)· «*Πού πορευθώ από του Πνεύματός σου και από του προσώπου Σου πού φύγω;*» (Ψαλ. 138,7).

Ω! Αν στρέφαμε την προσοχή μας για να δούμε τα επακόλουθα των αμαρτιών μας ή των καλών μας έργων! Πόσο προσεκτικοί θα ήμασταν τότε αποφεύγοντας την αμαρτία και πόσο ζηλωτές θα ήμασταν του καλού· γιατί θα βλέπαμε τότε καθαρά ότι **κάθε αμαρτία που δεν αποβλήθηκε έγκαιρα και ενδυναμώθηκε με την συνήθεια, ριζώνει βαθιά μέσα στην καρδιά του ανθρώπου και που και που τον παρενοχλεί**, τον τραυματίζει και τον βασανίζει μέχρι τον θάνατό του. Ξυπνάει, για να το πούμε έτσι, και αναζωπυρώνεται μέσα του σε κάθε περίσταση που θυμίζει την αμαρτία, που κάποτε διαπράχθηκε, και μ' αυτό τον τρόπο μολύνει τη σκέψη, το συναίσθημα και τη συνείδησή του. Χρειάζονται ποταμοί δακρύων για να ξεπλύνει ο άνθρωπος το βόρβορο της αμαρτίας που πάλιωσε και σκληρύνθηκε μέσα του· τόσο άρρηκτα και διαβρωτικά προσκολλάται σ' αυτόν! Αντίθετα, **κάθε καλή πράξη, που κάναμε** οποτεδήποτε στο παρελθόν με ειλικρίνεια και ανιδιοτέλεια ή που επαναλαμβανόμενη μας έγινε συνήθεια, **χαροποιεί την καρδιά μας και αποτελεί παρηγοριά και χαρά της ζωής μας**, δίνοντάς μας την συναίσθηση πως τη γεμάτη από αμαρτίες ζωή μας τη ζήσαμε όχι ολότελα μάταια κι ανώφελα, πως μοιάζουμε με ανθρώπινα όντα και όχι με θηρία, πως κι εμείς δημιουργηθήκαμε κατ' εικόνα Θεού και μέσα μας καίει σπίθα θείου φωτός και αγάπης και πως έστω και μερικά καλά μας έργα θα αντισταθμίσουν τις κακές μας πράξεις στη ζυγαριά της αδιάφθορης και αδέκαστης θείας δικαιοσύνης.

Αν η καρδιά είναι καθαρή, τότε ολόκληρος ο άνθρωπος είναι καθαρός · κι αν ακάθαρτη είναι η καρδιά, τότε όλος ο άνθρωπος είναι ακάθαρτος: «*Εκ γαρ της καρδίας εξέρχονται διαλογισμοί πονηροί, φόνοι, μοιχείαι, πορνείαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι*» (Ματθ. 15,19). Όλοι όμως οι άγιοι με νηστεία, αγρυπνία, προσευχή και θεοφροσύνη, με την ανάγνωση του λόγου του Θεού, με το μαρτύριο, **με κόπους και ιδρώτες αποκτούσανε καθαρή καρδία** κι έτσι το Άγιο Πνεύμα ενοίκησε μέσα τους, τους καθάρισε από κάθε ρύπο και τους εξαγίασε με αγιασμό αιώνιο. Να προσπαθείς λοιπόν κι εσύ περισσότερο από κάθετι άλλο να επιτύχεις τον **καθαρμό της καρδιάς**: «*Καρδίαν καθαράν κτίσον εν εμοί, ο Θεός*» (Ψαλμ. 50,12).

Πόσο μ' έχει τραυματίσει η αμαρτία! Οτιδήποτε το κακεντρεχές, το κακό ή ακάθαρτο το σκέφτομαι και την ίδια στιγμή το συναισθάνομαι στην καρδιά μου· όμως, το αγαθό, το καλό, το καθαρό και το άγιο συνήθως το σκέφτομαι μονάχα και μιλώ γι' αυτό, αλλά δεν το συναισθάνομαι μέσα μου. Αλλοίμονο σε μένα. Ακόμα το κακό είναι πιο κοντά στην καρδιά μου παρά το καλό. Πέρα απ' αυτά, μόλις που το σκέφτεσαι η το συναισθάνεσαι το κακό, την ίδια στιγμή είσαι και έτοιμος να το κάνεις πράξη· και **θα το κάνεις πράξη σύντομα και άνετα, αν δεν έχεις φόβο Θεού μέσα σου** · σ' ό,τι δε αφορά το αγαθό «*το θέλειν παράκειταί μοι, το δε εργάζεσθαι το καλόν ουχ ευρίσκω*» (Ρωμ. 7,18)· δεν βρίσκω εντός μου τις δυνάμεις να το κάνω πράξη κι έτσι η καλή πράξη, που σκέφτηκα, συχνά αναβάλλεται για τις Ελληνικές καλένδες, δηλαδή στο ποτέ.

(Απόσπασμα από το βιβλίο: "Η μετάνοια και η Θεία Μετάληψη", Εκδόσεις ΤΗΝΟΣ)

(Πηγή ηλ. κειμένου: oode.info)